

DE VIRTUELE COLLECTIE VAN MIWE/SIWE IN ERFGOEDPLUS

Jan DE COCK

Erfgoeddepotconsulent bij de Provincie Vlaams-Brabant

Dominique J.B. VANPÉE

Lid van het Publicatiecomité van de Bladen voor Documentatie, Belgische Vereniging voor Documentatie (ABD-BVD)

▪ De MIWE-collectie (Museum Industrieel en Wetenschappelijk Erfgoed) van een vereniging in vereffening, SIWE (Steunpunt voor Industrieel en Wetenschappelijk Erfgoed), is op het ogenblik virtueel daar ze nu andere eigenaars heeft en op andere plaatsen deel is gaan uitmaken van collecties en het industrieel, technisch en wetenschappelijk erfgoed. Maar als geheel is ze digitaal terug te vinden via foto's en beschrijvingen van de objecten op de website van SIWE en daarnaast op Erfgoedplus en Europeana.

▪ La collection MIWE (Museum Industrieel en Wetenschappelijk Erfgoed) de l'association SIWE (Steunpunt voor Industrieel en Wetenschappelijk Erfgoed), en liquidation, est à l'heure actuelle virtuelle, car elle possède de nouveaux propriétaires et, à d'autres endroits, est venue accroître les collections de patrimoine industriel, technique et scientifique. Mais elle peut être consultée dans son entièreté, de manière digitale, sous forme de photos et de descriptions des objets, sur le site web du SIWE, sur Erfgoedplus et sur Europeana.

SIWE en MIWE

Het Steunpunt voor Industrieel en Wetenschappelijk Erfgoed (SIWE) beschikte over een beperkte collectie industrieel en wetenschappelijk erfgoed. In 2005 meldde het in zijn nieuwsbrief dat het hun bedoeling is om *"deze collectie uit te breiden, op te waarden en toegankelijker te maken voor het grote publiek."* Naast deze collectie wilde het tevens hun documentatiecentrum rond industrieel en wetenschappelijk erfgoed uitbouwen en toegankelijker maken. Via een rekening bij VCM, het contactforum voor erfgoedverenigingen hoopte het op de nodige giften, die trouwens fiscaal aftrekbaar waren sinds oktober 2003.¹

SIWE zette zich actief in voor het behoud, de bewaring, de restauratie en de ontsluiting van industrieel erfgoed. Alhoewel SIWE vzw zelf uiteindelijk niet de bedoeling had een volwaardig museum uit te bouwen - in het begin dacht het wel hieraan met MIWE / Museum Industrieel en Wetenschappelijk Erfgoed - , had het heel wat waardevolle toestellen "gered" van de sloophamer en ze tijdelijk ondergebracht in de Molens van Orshoven te Leuven. Veel toestellen waren afkomstig van schenkingen, sommige waren het eigendom van particulieren. Gezien SIWE de site van de Molens van Orshoven diende te verlaten en er geen middelen beschikbaar waren, noch ondersteuning was voor een verdere depotopstelling door SIWE op een andere plaats, laat staan voor het duurzaam beheer en de ontsluiting van deze verzameling toestellen, werktuigen, documenten en machines, werden de meeste toestellen opnieuw weggeschonken aan geïnteresseerde musea en/of verzamelaars.

Teneinde de verzameling te ontsluiten werd ondertussen van de voornaamste toestellen en installaties een kenfiche op formaat A4 gemaakt, met onder andere een korte beschrijving van de herkomst en werking van de toestellen (Fig. 1). Deze kenfiches zijn terug te vinden op de website van SIWE. *"Naast de klassieke zoekmethoden, zoals bij Google, kunnen de voorwerpen gemakkelijk teruggevonden worden aan de hand van overzichtelijke fotolijsten onderverdeeld in een twintigtal categorieën, aan te klikken in bovenstaan[de] keuzebalk. Door in de fotolijst op de foto of op de titel van een item te klikken, kunt u de bijbehorende kenfiche in pdf-formaat downloaden. Voor sommige is ook een kort filmfragment op te roepen. Deze verzameling kenfiches blijft raadpleegbaar als een virtueel museum van wetenschappelijke of in[du]str[i]ële voorwerpen in handen van andere musea of verzamelaars."*²

Erfgoedplus

Maar een ontsluiting van de kenfiches op de eigen website was slechts het gedeeltelijke plan. Men dacht aan een ontsluiting in een grotere vergaarbak - *repository* - die toeliet om de voorwerpen met andere databanken en gegevens te linken waardoor ook een grotere publieksbetrekking en -interactie mogelijk zou zijn. Men vond het in *Erfgoedplus*.

Sinds 2007-2008 zijn de provincies Limburg, Vlaams-Brabant en de stad Leuven begonnen aan een centrale erfgoeddatabank. De provincie Limburg startte deze al op in 2002. Er kwam een samenwerking met de provincie Vlaams-Brabant in 2007 en een jaar later met de stad Leuven. In 2009 kwam *Erfgoedplus.be* online, de website

die deze databank ontsluit. *Erfgoedplus* (E+) verzamelt informatie over erfgoed: "Al het erfgoed dat in de databank terecht komt, wordt op een gelijkaardige, gestandaardiseerde manier beschreven en wordt met elkaar gelinkt. *Erfgoedplus.be* is op die manier een interactief knooppunt van erfgoedobjecten en hun gegevens. De website www.erfgoedplus.be maakt alles zichtbaar en toegankelijk voor iedereen. Zo worden ingevoerde erfgoedobjecten visueel in kaart gebracht en zijn ze onderling doorzoekbaar via de achterliggende databank. De website is dus meer dan een wegwijzer en centraal ontmoetingspunt voor wie erfgoedinformatie zoekt in de provincies Vlaams-Brabant en Limburg." ³ In mei 2009 zat er nog geen enkel object op *Erfgoedplus*. Vijf jaar later - in 2014 - stonden er 100.000 objecten online. Begin februari 2016 ging het om een totaal van 119.606 objecten op E+. Van het SIWE zijn er 205 objecten op *Erfgoedplus.be*.

Erfgoedplus bestaat uit drie delen: een databank (digitaal opgeslagen inventarissen en hardware servers), het *Erfgoedregister*, zijnde een online invoermodule voor registratie en de website (publieke en doorzoekbare ontsluiting databank). In 2013 werd de website vernieuwd.

Er zijn nog andere collecties op *Erfgoedplus.be* met een industrieel-archeologische of wetenschappelijke inslag (onder het tabblad collecties vindt men een link naar elke collectie): Collectie Papiermolen Herisem en Kartonfabriek Winderickx Alseberg (papierindustrie, kartonindustrie, ...): 100 objecten, Collectie van het Wekkermuseum: 318 objecten, Interviews uit de Limburgse Mijnstreek: 29 interviews, Collectie over het industriële erfgoed van de Limburgse mijnen (PCCE - Provinciaal Centrum voor Cultureel Erfgoed): 322 objecten, Collectie over het bouwkundig erfgoed langs Limburgse kanalen (PCCE) (kunstwerken, sluiswerken, bruggen, industriële vestigingen, ...): 739 objecten, Vlechtwerkmuseum De Wissen: 144 objecten, Collectie van het MOT - Museum voor

de Oudere Technieken, Grimbergen: 1.684 objecten, Collectie Michotte van de KU Leuven (wetenschappelijke instrumenten uit de experimentele psychologie (vakgebied)) : 84 objecten en de Collectie van het Nationaal Jenevermuseum, Hasselt, 4.679 objecten. Naast hen kunnen onder andere kerkfabrieken, heemkringen, steden, gemeenten en andere musea hun collectie op een gestandaardiseerde wijze registreren en online delen met een breed publiek in E+. De verdere integratie en koppeling met andere databanken, de uitbouw en gebruik van *Erfgoedplus.be* voor brede cultuurtoeristische projecten, de ontwikkeling van een e-depot, ... zijn maar enkele uitdagingen waarvan de virtuele collectie van SIWE deel blijft uitmaken.

Er zijn echter ondertussen 383 kenfiches op de webstek van SIWE waarvan er 205 op *Erfgoedplus.be* - dat op zijn beurt geïntegreerd werd met Europeana. Dus als men op dit portal "Steunpunt Industrieel en Wetenschappelijk Erfgoed" intikt, krijgt men deze gegevens van de 205 kenfiches ook.⁴

Er is nog werk aan de winkel om in de toekomst de ontbrekende objecten (178) van SIWE toe te voegen aan *Erfgoedplus.be* en daardoor aan *Europeana*.

Dominique J.B. Vanpée

Tommestraat 63
3040 Ottenburg (Huldenberg)
dominiquevanpee@gmail.com

Jan De Cock

Provincie Vlaams-Brabant - Dienst erfgoed
Provincieplein 1
3010 Leuven
016-26 79 51
jan.decock@vlaamsbrabant.be
<http://www.erfgoedplus.be>

April 2016

Noten

- ¹ Fiscale attestaten voor giften van erfgoedprojecten - MIWE. *SIWE nieuwsbrief*, oktober-december 2005, nr. 24a, p. 3.
- ² Steunpunt voor Industrieel en Wetenschappelijk Erfgoed - SIWE. *Onze collectie* [online], <<http://www.siwe.be/onzecollectie.php>>, (geraadpleegd op 23 april 2016).
Over een van de voorwerpen verscheen ooit info in hun eigen tijdschrift: Baerts, Alex; Montald, André. Didactische motor met veranderlijke luchtspleet uit de collectie van MIWE. *SIWE magazine*, december 2005, nr. 24, p. 24.
- ³ *Persbericht*. 100.000e object in online databank *Erfgoedplus.be*. *Erfgoedplus*, 2014, p. 1.
- ⁴ Europeana. *Europeana collections* [online], <<http://www.europeana.eu/portal/>>, (geraadpleegd op 23 april 2016).

S.I.W.E nr.: 33	IBM 082 - Sorteermachine
Doel	Sorteren van IBM ponskaarten. De sorteersnelheid bedraagt 650 kaarten per minuut.
Type:	IBM Type 082.
Foto :	<p>De 082 is voorzien van 13 vakjes (één voor de afgewezen kaarten en de andere 12 vakjes voor de twaalf mogelijke ponsingen in één kolom). Elk vakje kan tot 550 ponskaarten opnemen.</p>
Schets :	Zie de IBM brochures beschikbaar bij SIWE.
Bouwer:	IBM
Bouwjaar:	Vanaf 1949.
Afkomst : schenker	Schoolmuseum Michel Thiery, St Pietersplein 14, Gent
Afmetingen:	L x D x H: 1500cm x
Gewicht:	>100 kg
Materiaal	Verscheidene metaalsoorten, waaronder ijzer en verscheidene staalsoorten, koper maar ook rubber. Het bekrachtigen van de sorteerelektromagneet gebeurt via een reeks elektronenbuizen (25L6) met voedingseenheid ondergebracht in het rechter deel van de machine. In het linkse deel bevindt zich de elektrische aandrijfmotor.
Werking	Het sorteren van kaarten gebeurt door het instellen van de leesborstel op de betreffende kolom van de ponskaart. Het in volgorde brengen van ponskaarten gebeurt door achtereenvolgens van een bepaalde zone het sorteren in verschillende beurten te laten verlopen te beginnen bij de eenheden van een kolom, zoals er zijn klantnummer, artikelnummer, enz. Vervolgens zal in een tweede sorteerbeurt op de tientallen worden gesorteerd. Dit proces wordt hernomen voor de daaropvolgende kolommen, tzt honderdtallen, duizendtallen, enz. Zie schema op http://www.technikum29.de/en/devices/punchcard-sorter.shtml
Opmerkingen	SIWE beschikt over de originele IBM handleidingen
Opmaak:	AM op 26.10.2008. Laatste wijziging door AM. Op xx.x.xxxx. Voor info e-mail: andre.montald@skynet.be

Fig. 1: Kenfiche van een IBM 082 - Sorteermachine.